

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

317. An Immunitas Ecclesiastica sit de iure diuino? Et affirmatiuè aduersus
P. Rabardeum probatur ex locis Sacrae Scripturae. Ex p. 7. tr. 1. res. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

posse Principes illam modificare, & restringere. Quod; Ecclesiasticos esse subditos dominationi, & legibus Principum; seclusis quibusdam causis, & casibus, in quibus ex eorum privilegio exempti sunt. Quinto, delicta pro quibus Clerici ad forum seculare protrahi possunt, esse illa, quorum coëctio, & punitio spectat ad pacem, & tranquillitatem publicam conservandam, proindeque legibus publicis, & certis penis adiunctis sunt prohibita, siue communia sint & mixta, siue privilegiata lege civili, nouo quasi privilegio, contra libertatem, Clericis datam conualescente. Sexto; In dictis criminibus, non solum Clericos, sed etiam Episcopos ipso facto priuatos esse privilegio Clericali, & fori, neque aliam sententiam depositionis, seu degradationis esse necessariam, & præsertim Parricidas, Falsarios, viarum prædatores, & similes, statim, posse iudicari, & damnari à Magistratibus Laicis. Septimo Pontifices non potuisse eximere Clericos à iurisdictione Principum secularium ipsis non consentientibus. Octauo; consuetudinem licet non possit tollere totam Immunitatem Ecclesiasticorum, posse tamen in quibusdam casibus, illam restringere, & limitare.

2. Et hæc omnia Pater Rabardeus in dicta sect. 2. probat ex Iure civili; vnde sic ait, n. 2. in fine. Multæ sunt leges Imperiales in Codice Iustiniano, seu Authentici, tum etiam in Capitularibus libris Caroli Magni, & nouissimè in Codice Ordinationum, sub nomine Ludouici XIII. Regis in lucem edito, in quibus proponuntur, continentur, confirmantur, modificantur, & restringuntur Priuilegia venerabilium Clericorum, & sanctorum Ecclesiarum; vnde comprobatur opinio de libertatibus eorundem auctoritate imperatorum, & Regum acquisitis. Ita ille. Et postea, num. 6. adducit multas alias leges Imperatorias ad suam opinionem comprobendam. Quam etiam confirmat, num. 7. & sequ. multis exemplis: vt Salomonis; Reg. 2. qui Abiathar Sacerdotem propter crimen Maiestatis regie contrarium, non solum exilio multauit, sed etiam morte multare potuisse ostendit; vnde subdit: Illis temporibus sacerdotes etiam maiores, in iis, quæ pertinent ad Ciuile regimen non fuisse liberos à potestate, seu iurisdictione Regum & Principum temporalium. Probat hoc etiam adducens aliud exemplum de Ioa Rege Iuda 2. Paral. 24. & ex aliis exemplis Christianorum Imperatorum. Et hæc est opinio Rabardei quoad exemptionem Ecclesiasticorum, circa personas; quam à fortiori postea in sect. 3. per totam, tenet, quoad eorum bona, asserit enim: Ecclesiasticos in bonis esse exemptos ex Priuilegio Imperatorum & hanc exemptionem non fuisse omnimodam, & absolutam; Probat hoc ex quibusdam legibus Imperialibus; vt ex leg. Neminem, Cod. de sacros. Eccl. & ex leg. ad instructionem eod. tit. & ex aliis iuribus, Quod etiam confirmat ex exemplis sacre Scripturæ. Sed cum hæc omnia lædant & penitus euerant Ecclesiasticam Immunitatem; ideo visum est mihi pro eius tuitione, & principis Theologicis, & Iure Pontificio illa sigillatim, & fundamentaliter impugnare, respondendo ad omnia argumenta Rabardei, qui etiam in sect. 5. & in Defensione Legum Connubialium, firmat posse Principes constituere impedimenta dirimentia Matrimonium, quod omnino reprobandum esse satis etiam firmabo ex communi sententiâ Doctorem, & præsertim illustrium sacre Theologiæ Professorum, præclarissimi Musæi Sorbonici.

3. Protestor tamen, me, in hac Disceptatione, sententiam, seu summum Opus Gallie de Schismate Ecclesie Gall. minimè approbare, neque contra Concordata, seu Priuilegia aliquorum Principum (si reuocata

ra extent, & reuocata non sint) insurgere; sed tantum opiniones Patris Rabardei refellere, quatenus multa docet contra Ecclesiasticam Immunitatem, dum probat esse licita, vel de Iure communi, vel de consuetudine. Et quidem debebat P. Rabardeus inhære vestigiis sapientissimorum virorum suæ Societatis, Suarez, Azorij, Layman, Comitoli, Tanneri, Dicalilli, & Baldelli, qui in Theol. Mor. lib. 5. disput. 3. num. 3. optimè, sic ait. Cum Hæretici, & Schismatici in odium Pontificis, & status Ecclesiastici maxime impugnent exemptionem Clericorum à potestate Laicorum, & ipsi Principes, & Iudices Laici maxime illam extenuent, optimum, & rationabilissimum est, vt contraria ratione Theologus, quantum potest, illam defendat, & teneatur. Ita ille. Sed sanum eius consilium minimè à P. Rabardeo amplexatum fuisse, satis infra patebit; Vnde ex industria, semper cum Scripturis Societatis, conabor illi impugnare; vt videant Lectores, opiniones P. Rabardei, aduersari directè, sententiis communiter receptis, inter Doctores suæ præstantissimæ Religionis. Et vt verum fateat, quæstio hæc de exemptione Clericorum gratis, & voluntariè ab ipso videtur suscepta, cum ad refellendum Opus Gallum minimè necessaria esset, vt patet ex libro in simili materia composito à doctissimo Iſaacio Haberto, de Consensu Monarchie, & Hierarchie, cui adde Sulpiciu Mandrinum in sua Chimera excisa.

RESOL. CCCXVII.

An Immunitas Ecclesiastica sit de iure diuino?
Et affirmatiue aduersus P. Rabardeum probatur ex locis Sacra Scripturæ; Ex p. 2. tract. 1. Res. 2.

§. 1. Immunitatem Ecclesiasticam esse de Iure humano tenet Rabardeus, sect. 2. fol. 16. & sequ. Primo, ex auctoritate Couarruias lib. 1. var. cap. 31. Innocentij Papæ c. 2. de maior. & obedient. & D. Thomæ, leg. 1. ad Rom. cap. 13. Petri de Ferraria, Molinæ, Alciati, & Medina. Secundo, probat suam sententiam ex aliquibus legibus Imperatorum in quibus exemptio Clericis donatur. Ergo, infert Rabardeus, exemptio Clericorum est de iure humano; videlicet ex benignitate & largitate Principum secularium.

2. Sed propterea dicendum esse puto, immunitatem Ecclesiasticam, quoad personas, & bona, esse de iure Diuino. Probat ex cap. 47. Genes. vbi Ioseph. cum totam Egypti terram obligasset, & tributariam, siue vectigalem fecisset, Sacerdotum terram excepit, quam voluit esse liberam. Et 1. Esdra 7. Excepti sunt Sacerdotes & Leuitæ à lege soluendi tributa Regi Persarum. Dominus etiam Leuitas, Templi Ministerio dedicatos, à reliquis tribubus sequestrauit, & Aaroni, atque filiis eius subiecit; sicut legimus in cap. 3. Numer. Quod locutus est Dominus ad Moysen. vers. 10. Dabis dono Leuitas Aaron, filiis eius, quibus traditi sunt à filiis Israël. Aaron autem, & filios eius constitues super cultum Sacerdotij. Et infra Num. 45. Eruntque Leuita mei. Ego Dominus. Et c. 8. Numeror. Statuesque Leuitas in conspectu Aaron, & filiorum eius, & consecrabis oblatos Domino, ac separabis de medio filiorum Israël, vt sint mei. & postea ingredientur Tabernaculū fœderis, vt seruiat mihi, sicque purificabis, & consecrabis eos in oblationem Domini: quoniam dono dati sunt mihi à filiis Israël. Ex quibus locis satis manifesto colligitur: Leuitas non alteri, quàm Aaroni, & successoribus eius Sacerdotibus subiectos fuisse. Bona autem, & possessiones Sacerdotum, ac Leuitarum fuisse ab exactionibus immunes, Colligitur ex c. 30. Exod.

Sup. hoc supra in Res. 1. & 2. §. Non desinam. & superius in tr. 1. Res. 2. §. Verum. & seq. & hic inf. in quinq. Res. hanc seq.

vers. 12. iuncto cap. 1. vers. 47. Num. Quibus locis significatur, Leuitas, & à tributo, & à militia immunes fuisse. Item ex *cap. 18. Num.* ubi habetur, à reliquis Tribubus Israël, decimas pendendas fuisse Sacerdotibus, atque Leuitis. Ipsos quoque Leuitas secundas decimas, siue decimas decimarum Aaroni, & Sacerdotibus eius soluisse sicuti explicat Iosephus *lib. 4. antiquit. cap. 4.* Denique, idem colligitur ex *eod. c. 18. Numer. 20. iuncto. cap. 35.* quibus significatur Aaroni, & filiis eius, atque Leuitis non fuisse partem assignatam in diuisione terræ promissionis, sicuti reliquis Tribubus; sed postea ex Tribubus, pro singularum facultate, fuisse vrbes, & possessiones designatas pro Tribu Leuitica, vt hæc esset quasi pars, & possessio, à filiis Israël Deo oblata & Ministris eius.

3. Item exemptionem à tributo, Christus, *Math. 17.* imprimis sibi tanquam filio naturali Regis omnium Regum Terrenorum, tum verò etiam secundum quandam participationem B. Petro competere significauit. Reges Terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum à filiis suis, an ab alienis? At ille (Petrus) dixit, ab alienis. Dixit illi Iesus. Ergo liberi sunt filij: vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare &c. Ex quo factò Discipuli reliqui collegèrunt, B. Petrum ipsis omnibus à Christo prælatum fuisse sicuti S. Hieron. *ibi,* & S. Chylof. *hom. 59. in Math.* Origenes in *Cap. 18. Math. hom. 5.* annotauerunt: Tameti verò Christus hoc loco priuilegium exemptionis præcipue B. Petro, tanquam Vicario suo communicauerit; debet tamen id, etiam reliquis Ecclesiasticis personis accommodari, quatenus ex Christi, ac Dei seruitio peculiariter dedicata, è familia eius esse censentur, à secularium potestatum Iurisdictione, atque Imperio immunes. Et tandem in *Psal. 114.* dicitur *Nolite tangere Christos meos,* hoc est vnctos meos; At Clerici tales sunt Ergo &c.

4. Sed ad hæc loca Sacræ Scripturæ non desinunt Aduersarij respondere, at parum solide, vt videri potest apud Augustinum *Vigianum de Eccles. Imman. disputat. 4. Concl. 2.* Bozzium *de Iure status lib. 4. cap. 3. & seg.* & Azorium *tom. 1. lib. 5. cap. 12. question. 1.* Qui omnes aduersariorum responsiones satis conuellant: sed ipsi adhuc vrgent asserendo, quod tantum abest quòd ex sacris Scripturis nostra opinio possit probari: vt in his contrarium appareat, nempe Clericos esse Principibus Laicis subiectos Et sic D. Paulus *Aff. 25.* cum videret causam suam ab iis, qui de genere erant Sacerdotali, iniquè tractari, ad Cæsaris Tribunal prouocauit, dixitque se ab eo iudicari oportere. Denique ipse D. Paulus *ad Romanos 13.* dixit, *Omnis anima potestatibus superioribus subdita sit,* & hoc vtique propter Dei ordinationem, vbi Glossa, *Omnis anima, nullus excipitur, nec excluditur.* Additque Chrysofomus, *Omnis homo, siue sit Euangelista, siue Propheta, siue Apostolus, siue quis tandem sit.* Cum paulò ante dixisset, *Ista imperantur omnibus, & Sacerdotibus, & Monachis, non solum secularibus.* Ergo ex his Scripturæ locis apparet Ecclesiasticos, vt & Laicos omnes subditos fuisse Principibus secularibus.

5. Verùm hæc parum obstant, & sunt argumenta desumpta ex penu Marsiliano, quæ etiam adducit Henningus Arifaus damnata memoriæ Auctor *de exempt. cler. cap. 3. num. 3.* Igitur ad factum D. Pauli ad Cæsarem appellantis: Respondeo; Quòd cum prædicaret Paulus in Hierusalem, & ad instantiam Iudeorum Tribunus iussit, eum verberari; vt in *Aff. Apost. cap. 22.* Astanti Centurioni, dicit Paulus, vt se adiunaret, hominem Romanum, & indemnatum licet vobis flagellare: id est, de nullo reatu ordine

iudiciario conuictum: vt exponit Card. Turrecrem. in *cap. si in adiutorium num. 6. dist. 10.* Et cum postea Festus ad instantiam Iudeorum vellet transmittere Paulum vincum Hierosolyma, vbi Iudei vel etiam in via eum occidere volebant, dixit Paulus, *ad Tribunal Cæsaris sto, & ad Cæsarem appello: vt in Aff. Apostol. cap. 25.* Ex istis tamen non probatur, Clericos esse subiectos iurisdictioni temporali, ex eo, quòd Paulus vsus fuerit lege Imperiali, quòd vt Cuius Romanus, non condemnatus, non posset flagellari; sed potius probatur pro obsequio veritatis, & defensionis licitum esse Clerico in Ecclesiasticis negotiis, vt legibus, & iudicio Principum, licet eis non ligetur. Est text. in terminis in *cap. si in adiutorium: vbi Card. Turrecrem. num. 3. vers. Sed secundo modo, & num. 5. 10. distinct.* Et idem ibi tenet Gemini vers. *oppono quòd exemplum.* August. *Triumphus de potest. Ecclesiast. q. 6. art. 8. vers. ad primum.* Ergo.

6. Respondeo secundo; Quòd quamuis D. Paulus exemptus fuerit à iurisdictione Cæsaris; nihilominus tamen coactum fuisse Cæsarem appellare, cum neque illius, neque D. Petri, alteriusve Ecclesiastici exemptio nota esset, ac propterea, & fidei Christianæ, & propriæ causæ malè consulisset Paulus, si Cæsaris Tribunal recussisset. Et idè nouissimè doctus Pater Franciscus del Castillo in *3. sentent. tom. 2. disputat. 16. de potestate Papa, quæst. 12. num. 7.* asseruit, quòd D. Paulus voluit iudicari à Iudice Laico de facto, & non de iure quòd etiam docet Gretserus in *controvers. pro Bellarmino, tom. 2. lib. 2. cap. 29.* & Remundus Rufus doctor Gallus in *defens. contra Mahneum fol. 589.* Neque hæc responsio infert iniuriam D. Paulo, perinde ac si illius animi magnitudini contraria sit, non magis quàm inferatur iniuria Christo, cum dicitur eum ad vitandum scandalum iussisse, vt pro se, & Petro tributum solueretur, non fuit autem minore animo, aut consilio Christus quàm fuerit D. Paulus, neque minore libertate cum populis, & cum Principibus locutus fuit Christus, quam locutus fuerit D. Paulus, Ergo, &c. Vnde ex his referendus venit nouissimè Petrus Gonzalez, *de lege Politicæ, lib. 1. cap. 3. num. 20.*

7. Ad auctoritatem verò D. Pauli asserentis, *ad Rom. 13. Omnis anima potestatibus superioribus subdita sit.* Cardinalis Bellarminus in *Respons. ad duos libellos, fol. 8.* sic asserit [L'autorità di S. Paolo al cap. 13. della Epistola alli Romani, parla della potestà in vniuersale, & insegna, che è Diuina ordinatione, che il suddito obediça al Superiore, ma non insegna che il Principe secolare habia le tali, ò le tali persone per subdite, per ragione diuina immediatamente. È ò verissimo, che ogni potestà è da Dio, ma alcuna è da Dio immediatamente, come fu quella di Moisé, e di Aron, & hoggi è quella del Papa: alcuna è da Dio mediante la successione, ò electione, ò altro titolo humano. È à quel Testimonio di S. Gio Chysofomo, sopra S. Paolo, rispondo che quel Santo, non dice, che li Sacerdoti, e Monachi sono obligati per l'autorità di S. Paolo obediçe à Principi secolari: ma alli suoi Superiori, qualunque si siano. Se bene anco è vero che li Ecclesiastici hanno da obseruare quelle leggi Ciuili, che non sono contrarie alle Ecclesiastiche, & sono necessarie per il commercio, che hanno li Ecclesiastici con i Laici: porche, come scrive Papa Nicolo all'Imperatore, nel corso delle cose temporali, la Chiesa si serue delle legge Imperiali, tuttauia à questa obseruanza delle legge de' Principi secolari, sono li Ecclesiastici obligati quanto alla directione, no quanto alla forza; cioè, vi rationis, non vi legis.] Ita Bellarminus.

8. Sed de interpretatione horum verborum D. Pauli

De Immunit. Eccles. Resol. CCCXVIII. 259

Pauli, videndus est omnino egregie illa pertractans Paulus Comitulus in *resp. mor. lib. 1. quæst. 93. nu. 25.* Benzonius *disput. de immunit. Eccles. fol. 52.* Grefertus ad Theologos Venetos, *lib. 3. consider. 4.* Barberius in *confutatione Magistri Fulgentii, part. 4. num. 32. & 33.* Seruantius in *defens. immunit. Eccles. propos. 5. ad 8. argum.* & Ambros. Viganus de *Eccles. immunit. disput. 4. ad 1. argum.* vbi probant textum D. Pauli non esse solum intelligendum de Principibus Laicis, quod perperam nonnulli senserunt.

9. Verum, asserunt aliqui, dato, & non concesso, quod in sacris Scripturis clarè non apparet Clericos esse exemptos à Laicali iurisdictione, adhuc putant dicendum esse eorum exemptionem de iure diuino emanasse. Probant hoc, nam multa tam de verbis, quam de factis Domini, fuerunt omiſſa ab Euangelistis; vt *Ioan. cap. 20.* Quæ postea ab Apostolis verbo, vel facto expressa sunt: *cap. chin Mariba. §. Sanè. de celebrat. Missæ.* Et Paul. ad *Theſſal. 2. c. 2. inquit: Tenete traditiones, quas accepistis, siue per sermonem, siue per Epistolam nostram:* Et multa etiam fuerunt omiſſa ab Apostolis, quæ reliquerunt exequenda, & ordinanda suis successoribus. Cardin. Turrecr. in *cap. chin ad verum, n. 4. vers. ad quintum respondetur 96. dist. Aluar. de planctu Ecclesie, lib. 1. cap. 59. col. 8. vers. Sed licet Christus,* Idèd cum Summi Pontifices successores Petri hoc expresserint, eis credendum est, etiam in aliquo loco veteris, vel noui Testamenti non legeretur.

10. Cum igitur Pontifices, & Concilia dixerint, hanc exemptionem esse de iure Diuino, vt infra satis probabimus, eorum determinationi necessarium, acquiescendum erit. Itaque ex his concludunt, quod etiam si nullus ex sacris Scripturis locus profertur, in quo Diuinius, de quo agimus, scriptum esset, non propterea sequeretur, probari non posse, Clericos Diuino iure exemptos esse; quia ex traditione omnium seculorum, & Conciliorum determinatione, hanc exemptionem de iure Diuino processisse, probari posse contendunt. Et ita docet Bernardus *latus in defens. libert. Eccles. fol. 31. & 32.* Angelus Serrarius in *confutat. 2. tractatum, propos. 1. fol. 16.* Durandus in *Bulla Cane, lib. 2. can. 5. quæst. 18. num. 51. & 52.* Io. Petrazzan. in *resp. ad libell. Theol. innotinat. propos. 3. §. 8.* Ioan. Filoteus in *resp. ad Epist. Theolog. innot. fol. 38.* Iulius Rossus, in *resp. ad M. Antonium Cappellum, part. 3. cap. 16.* & omnino videndus ex dignissima Religione Dominicana Gregorius Seruantius in *defens. immunit. Eccles. propos. 5. fol. 58.* Quibus adde ex Societate Granadum in *3. part. cour. 9. tract. 4. disputat. 4. sect. 1. num. 16.* quem omnino Pat. Rabardeus recognoscat, cum sit doctissimus suæ Religionis Theologus; & solidae nostram confirmet sententiam.

RESOL. CCCXVIII.

Probatur nostra sententia ex locis Conciliorum, & Sacrorum Canonum. Ex part. 7. tract. 1. Res. 3.

1. **V**s Diuina Ecclesiasticæ immunitatis aperit inuenitur expressum in Conciliis generalibus, & sacris Canonibus. Etenim in Synodo Romana quarta sub Symmacho Papa, *Can. 7.* ita dicitur; Cautendum ne exempla remaneant præsumendi quibuslibet Laicis, quamuis Religiosis, vel Potentibus, in quacumque Ciuitate quolibet modo aliquid decerneret de Ecclesiasticis facultatibus, quarum solus Sacerdotibus disponendi indidit, à Deo commissa cura daretur, vt habetur *tom. 2. Concil. editio. nona. Bonifa-*

cus Papa VIII. in *cap. quinquam de censibus,* expressè asserit, Ecclesiasticas, Ecclesiasticasque personas ac res ipsarum, non solum iure humano, quinimò & Diuino, à secularium personarum exactionibus esse immunes. Et Ioannes Papa VIII. in *Can. si Imperator 96. dist.* Non à legibus publicis inquit; non à potestatibus seculi, sed à Pontificibus, & Sacerdotibus Omnipotens Deus Christianæ Religionis Clericos & Sacerdotes, veluti ordinari, & discutiendi que de errore remeantes. Imperatores Christiani subdere debent executiones suas Ecclesiasticis Præsulibus, non præferre. In generali Concilio Lateranensi sub Innocentio III. *cap. 43.* dicitur; Nimis de iure Diuino eos Laicos usurpare, qui viros Ecclesiasticos, nihil temporale detinentes ab eis ad præstandum sibi fidelitatis iuramenta compellunt. In Concilio generali Lateranensi sub Leone X. *sess. 9.* dicitur; Cum à iure tam Diuino, quam humano Laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit, innotamus omnes, & singulas constitutiones, sel. rec. Bonifacij Papæ VIII. quæ incipit *Felicis:* & Clem. V. quæ incipit; *Si quis fundente.* Necnon quascunque alias Apostolicas sanctiones, in fauorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, &c. In Concilio Coloniensi, *part. 9. cap. 20.* dicitur immunitas Ecclesiastica, vetustissima res est, iure patret Diuino, & humano introducta, &c. In Concil. Trid. *sess. 25. cap. 20. de reformat.* dicitur, Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitas, Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constituta, &c.

2. Item Clemens Romanus synchronus Apostolorum, *Epist. 1. de iudiciis Ecclesiasticis* ex D. Petri Apostoli traditione, asserit; Diuinis legibus repugnare, vt maiores à minoribus iudicentur. Dionysius Ateopagita, *Epist. 8. ad Demophilum Monachum,* clarè asserit, Ordinem à Deo constitutum peruersi, quis inferior Sacerdotem iudicare præsumat. Episcopi Regni Gallie in Epistola, quæ à Castro Carissaco ad tuendam Ecclesiæ libertatem, scripserunt ad Ludouicum Regem; Præuilegia Ecclesiæ concessa diuinitus constituta asserunt. Et tandem audiant Principes, si Constantinus Magnus Imperator, nostræ sententiæ adhaerit; is enim in Concilio Nicæno; vt habetur in *cap. continua 11. quæst. 1.* Et obseruat Rufinus *lib. 10. Hist. Eccles. cap. 2.* Ita Episcopus allocutus est; Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & idèd nos à vobis rectè iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus iudicari, propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, & vestra iurgia quæcunque sunt ad illud Diuinum referretur examen. Vos etenim nobis à Deo dactis Diu, & conueniens non est, vt homo iudicet Deos; Ita Constantinus. Rectè igitur Gelasius Papa in *cap. Syluester, vt quæst. 1.* cum videret immunitatem Ecclesiasticam lesam fuisse in personis aliquorum Clericorum, dixit, hoc factum fuisse contra leges Diuinas, & publicas Et Eugenius Pontifex scribens ad Franciscum Foscari Ducem Veneticum dixit, omnia Diuina, & humana iura dispartere, Ministros, & Sacerdotes Dei ab oneribus, & exactionibus immunes esse debere, sicut fuerunt apud Patres veteris legis. Ita in Epistola, quam penes me impressam habeo. Dicamur itaque cum D. Gregorio in *7. Psalms. Penitent. Psalms. vers. 9.* Quod, Ecclesiam Saluator noster voluit esse liberam. Ergo, non sub Principibus secularibus; vt vult Rabardeus.

3. Verum aduersarij cum maxime premantur supradictis auctoritatibus se contorquent, & eas, vt ita dicam, ad torturam trahunt, asserunt enim; Cum Pontifices, & Concilia dicunt Ecclesiasticam exemptionem esse iuris Diuini id intelligendum esse dumtaxat